

TNS Nipo

Grote Bickersstraat 74 1013 KS Amsterdam

t 020 5225 444

e info@tns-nipo.com www.tns-nipo.com

Rapport

Draagvlak voor een fusie van Flevoland met Noord-Holland en Utrecht?

Tim de Beer en Peter Kanne

G6249 | 3 juni 2013

Dit document is uitsluitend voor deze opdrachtgever opgesteld. Alle in het document vermelde gegevens zijn strikt vertrouwelijk. Publicatie en inzage aan derden, geheel of gedeeltelijk, is zonder schriftelijke toestemming van TNS NIPO beslist niet toegestaan. Door ons lidmaatschap zijn wij gehouden de gedragsregels na te leven van Esomar en de MarktOnderzoekAssociatie (MOA).

© TNS NIPO | ISO 9001, ISO 20252, ISO 26362, ISO 14001 en ISO 27001 gecertificeerd | rapport
nederlands.dotm

Inhoud

Inleiding	2
Onderzoeksverantwoording	3
Samenvatting	4
1 Duidelijk meer mensen tegen dan voor fusie	6
1.1 Bijna negen op tien weten van fusieplan in 2016	6
1.2 Zes keer zoveel mensen tegen als voor fusie	7
1.3 Na informatie: lichte, maar significante groei tegenstanders	9
1.4 Argumenten van Flevolandse van 16 jaar en ouder	10
2 Een op drie volgt regelmatig nieuws over provinciebestuur	14
3 Binding en identiteit	14
3.1 Ruim helft voelt zich verbonden met Flevoland,	16
3.2 Twee op drie: provincie heeft (sterke) eigen identiteit	17
Bijlagen	
Bijlage 1 Vragenlijst	18

Inleiding

Het regeerakkoord 'Bruggen slaan' van VVD en PvdA uit 2012 spreekt de ambitie uit om decentralisatie en schaalvergroting hand in hand te laten gaan. Eén van de voornemens (pagina 41) wordt samengevat onder de volgende bullet:

- De provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland worden samengevoegd, waarbij over de positie van de Noordoostpolder later een beslissing valt.

De provincie Flevoland heeft nog geen officieel standpunt ingenomen, maar zal in de zomer van 2013 een zienswijze op het herindelingsontwerp bij de verantwoordelijke minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties indienen, Ronald Plasterk. De mening van de inwoners van de provincie Flevoland moet ook een onderdeel van deze reactie vormen. Overigens liet Plasterk in april 2013 weten dat de oorspronkelijke voorgenomen fusiedatum – vóór de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 2015 – onhaalbaar zal zijn. Nieuwe streefdatum: 1 januari 2016.

De provincie Flevoland heeft TNS NIPO gevraagd om onderzoek te doen naar de mening van Flevolandse inwoners over de voorgenomen fusieplannen. Representativiteit van de steekproef en een neutrale, objectieve opzet van de vragenlijst vormden cruciale bouwstenen voor dit onderzoek, zodat het geluid van een dwarsdoorsnede van alle bewoners van Flevoland op een onbevooroordeelde manier zou weerklinken.

Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd onder 2.072 Flevolandse van 16 jaar en ouder. de volgende twee groepen:

Alle respondenten	n=2.072
Almere	n=1.009
Lelystad	n=407
Dronten	n=210
Noordoostpolder	n=239
Zeewolde	n=109
Urk	n=98

Het onderzoek geeft een representatief beeld voor Flevolandse van 16 jaar en ouder op geslacht, leeftijd, opleiding, gezinsgrootte, gemeente en stemgedrag van Flevolandse bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2012.

De steekproefbron betreft TNS NIPObase, één van de grootste online consumentenpanels van Nederland (ruim 130.000 online benaderbare respondenten, afkomstig uit ruim 55.000 huishoudens). TNS NIPObase herbergt ruim 3.500 Flevolandse van 16 jaar en ouder.

Het streven was om in alle zes Flevolandse gemeenten een respons van minimaal n=50 te bewerkstelligen. Dat voornemen was in alle gemeenten, op Urk na, haalbaar (TNS NIPObase herbergt slechts 25 respondenten van 16 jaar en ouder). Om dit hiaat op te vangen, is gekozen om op Urk bij te bellen. De gemeente Urk heeft een steekproef uit haar GBA-bestand getrokken en deze gegevens expliciet met het oog op dit onderzoek aan TNS NIPO verstrekt. Deze aanvullende steekproef is herwogen op de werkelijke sociodemografische verhoudingen (geslacht, leeftijd, opleiding) binnen Urk.

Het 'reguliere' deel had plaats vanaf 14 mei 2013 tot en met 22 mei 2013 (netto respons n = 1.988), het aanvullende (telefonische) deel op Urk vanaf 14 mei 2013 tot en met 28 mei 2013 (netto respons n = 84).

In deze rapportage komen achtereenvolgens aan de orde:

- Of men op de hoogte van de fusieplannen is;
- Of men voor of tegen de voorgenomen fusie is, dan wel er neutraal tegenover staat of er eerst nog meer over wil weten. Daarnaast: verandert de mening van de respondenten nadat men op evenwichtige wijze van de mogelijke voor- en tegenargumenten voor de fusie op de hoogte is gebracht? En: hoe beargumenteert men de uiteindelijke mening?
- In welke mate men nieuws over het bestuur van de provincie volgt;
- Of men zich verbonden voelt met Flevoland en of men vindt dat de provincie een eigen identiteit heeft.

Samenvatting

De door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties beoogde fusie tussen Flevoland, Noord-Holland en Utrecht in 2016 is welbekend bij bewoners van 16 jaar en ouder van de provincie Flevoland. Medio/ eind mei 2013 was liefst 87% op de hoogte. De bekendheid is het grootst op Urk (95%) en in Lelystad (93%). Bewoners van Almere zijn minder goed op de hoogte – al is dat uitermate relatief: nog altijd 82% is op de hoogte.

Voor en na informatie: groep tegenstanders fusie zes keer zo groot als groep voorstanders

De eerste reactie van Flevolandse tegenover de fusieplannen – zonder dat daarover in het onderzoek informatie is gegeven – is duidelijk afwijzend: 7% toont zich voorstander, 40% is tegenstander, 30% is neutraal, 19% zou eerst meer willen weten over de fusieplannen en nog eens 4% weet het niet.

Vervolgens kregen alle respondenten een zestal afgewogen, grotendeels gespiegelde¹ pro- en contra-argumenten voorgelegd. Het voorleggen van deze argumenten verandert weinig aan de verhoudingen. Het percentage voorstanders stijgt (niet significant) van 7% naar 8%. Het aandeel tegenstanders stijgt evenredig, van 40% naar 46%. De stijging van het aandeel tegenstanders is statistisch significant.² Een derde (32%) blijft neutraal, nog eens 9% wil eerst nog meer over de fusie weten en 5% weet het niet.

Het minst uitgesproken tegen zijn inwoners van Almere, maar nog altijd is de groep tegenstanders (38%) ook daar drie keer zo groot als de groep voorstanders (12%). Op Urk is 8% voor en 48% tegen, in Lelystad, Noordoostpolder, Zeewolde en Dronten ligt het percentage voorstanders nog lager en is ruim de helft tegen.

	Zonder informatie vooraf	Met informatie vooraf
	%	%
Ik ben VOOR deze fusie	7	8
Ik ben TEGEN deze fusie	40	46
Ik sta er neutraal tegenover	30	32
Wil er eerst meer over weten	19	9
Weet niet	4	5

Bron: TNS NIPO, 2013

Voorstanders: bezuinigen op ambtenaren, tegenstanders: verlies identiteit

Vervolgens is zowel aan de voorstanders als aan de tegenstanders – open – gevraagd waarom men voor dan wel tegen is. De antwoorden op deze vragen zijn vervolgens gecategoriseerd ('gecodeerd'). *Voorstanders* (n=182) wijzen in de helft van de gevallen (49%) op het kostenbesparende effect van een fusie. Een kwart (26%) meent dat het bestuur van een grotere provincie slagvaardiger is en eveneens een kwart (24%) denkt dat een 'superprovincie' meer invloed of macht in Den Haag en Brussel kan uitoefenen. 16% ziet het in schaalvergroting wel zitten omdat 'Flevoland op zichzelf te

¹ Tegenover een argument *tegen* stond steeds een argument *voor* op het zelfde terrein. Bijvoorbeeld: 'een fusie kost extra geld' versus 'een fusie bespaart geld'.

² Met 95% zekerheid is te zeggen dat het verschil tussen beide gemiddelden (40% en 46%) niet op toeval berust.

klein is'. De - veel talrijkere - *tegenstanders* (n=993) hanteren een meer divers pallet aan argumenten. Het argument dat het vaakst wordt genoemd is de vrees dat de 'eigen unieke identiteit verloren raakt' (door 29% genoemd; relatief vaak in Dronten, minder vaak in Almere). Daarnaast stelt nog eens een kwart (23%) dat 'de belangen van Flevoland worden geschaad' in geval van een fusie - met name die van de Noordoostpolder en Almere. Velen vrezen voor 'misbruik' van de 'Flevolandse ruimte'.

Het derde genoemde argument (door 20% genoemd) is financieel van aard: de fusie is geen echte besparing, maar eerder kapitaalvernietiging, en zal hoge kosten met zich meebrengen. Op plaats vier komt de vrees dat de nieuwe provincie 'te grootschalig' wordt (door 17% genoemd), op de voet gevolgd door de angst voor 'minder slagvaardige, trage en logge besluitvorming' (door 16% genoemd). Dit laatste argument leeft in bovengemiddelde mate bij Almeerse tegenstanders (20%). 'Een grotere afstand tussen bestuur en burger' is voor 11% een argument, gevolgd door de overtuiging dat men 'de voordelen van de fusie niet ziet: laat het zoals het is' (voor 10% een argument). Ook dat laatste argument geldt in bovengemiddelde mate voor Almeerders (14%) Tegenargumenten die *overall* minder vaak genoemd worden (namelijk door respectievelijk 10% en 3%), maar vooral in Noordoostpolder spelen: de combinatie van juist deze drie provincies en wellicht Almere en Lelystad zo laten fuseren, maar niet Noordoostpolder.

Strategische tegenargumenten spelen een beduidend minder grote rol. Dat Flevoland 'beter als unieke provincie subsidies en aandacht in Brussel kan krijgen' - speelt voor slechts 2% van de tegenstanders een rol.

Relatie tussen mening over fusie en mate waarin men nieuws volgt

Een op de drie Flevolandse (31%) leest, hoort of ziet wel eens iets over het provinciebestuur. Dat geldt in bovengemiddelde mate voor inwoners van Dronten (40%) en Lelystad (39%) en in mindere mate voor Almeerders (25%). Er is een duidelijk verband tussen de mate waarin men nieuws over het provinciebestuur volgt en welke mening men aanhangt. Van de respondenten die *zeer vaak* nieuws over het bestuur van de provincie Flevoland volgen, is 7% voorstander van een fusie en maar liefst 72% tegenstander. Van de tamelijk frequente nieuwsvolgers is 5% voorstander en 63% tegenstander. Ter vergelijking: van de mensen die zeer weinig of nooit nieuws over het provinciebestuur volgen, is 12% voorstander en 15% tegenstander. De rest staat neutraal tegenover de fusie (39%) of weet het (nog) niet.

Ruim helft heeft binding met Flevoland, twee derde vindt dat provincie eigen identiteit heeft

Ruim de helft (57%) van de Flevolandse voelt zich zeer of tamelijk verbonden met de provincie. Er zijn wel verschillen tussen gemeenten. Inwoners van Dronten (73%), Zeewolde (69%) en Lelystad (61%) voelen zich duidelijk meer verbonden met de provincie Flevoland dan inwoners van de Noordoostpolder (54%), Almere (52%) en Urk (51%). In laatstgenoemde drie gemeenten geven ruim vier op de tien mensen ook aan niet zo sterk (of helemaal niet) verbonden te zijn met Flevoland.

Een nog iets grotere groep Flevolandse (64%) is van mening dat de provincie een eigen identiteit heeft. Opnieuw zien we dat deze overtuiging het sterkst leeft in Dronten en Zeewolde (respectievelijk 81% en 76% vindt dat de provincie een sterke eigen identiteit heeft), gevolgd door inwoners van Lelystad (65%). In Almere (60%), de Noordoostpolder (58%) en Urk (56%) liggen deze percentages lager.

1 Duidelijk meer mensen tegen dan voor fusie

1.1 Bijna negen op tien weten van fusieplan in 2016

Eén van de bullets op pagina 41 van het regeerakkoord 'Bruggen slaan' rept over het volgende voornemen:

'De provincies Noord-Holland, Utrecht en Flevoland worden samengevoegd, waarbij over de positie van de Noordoostpolder later een beslissing valt.'

TNS NIPO heeft dit voornemen in de volgende vraag vertaald:

'Er wordt gesproken over een mogelijke fusie van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht in 2016. Wist u dat?' (Antwoordmogelijkheden: ja of nee)

Het nieuws is niet onopgemerkt gebleven. Maar liefst 87% van de inwoners van Flevoland van 16 jaar en ouder was van dit voornemen op de hoogte (peildatum: medio/ eind mei 2013). De bekendheid is het grootste in Urk (95%) en in de hoofdstad van Flevoland, Lelystad, waar 93% op de hoogte is. Inwoners van Almere zijn relatief het minst op de hoogte (82%).

1 | Vooral bewoners Urk en Lelystad op hoogte (*cursief= statistisch significant t.o.v. gemiddelde*)

	Bekend met fusieplannen
	%
Alle respondenten (n=2.072)	87
Almere (n=1.009)	82
Lelystad (n=407)	93
Dronten (n=210)	89
Noordoostpolder (n=239)	90
Zeewolde (n=109)	91
Urk (n=98)	95

Bron: TNS NIPO, 2013

1.2 Zes keer zoveel mensen tegen als voor fusie

Alle respondenten is **tweemaal** de vraag voorgelegd of men voor of tegen de voorgenomen fusie van Flevoland met Noord-Holland en Utrecht is. De eerste keer gebeurde dat zonder verdere uitleg over de mogelijke voor- en tegenargumenten voor de voorgenomen fusie. Respondenten konden overigens ook aangeven neutraal tegenover de fusie te staan of 'er eerst meer over te willen weten'.

Na het beantwoorden van die vraag kreeg iedereen een drietal vragen over de eigen verbondenheid met de provincie, de mate waarin men denkt dat de provincie Flevoland een eigen identiteit heeft, en de mate waarin men wel een iets ziet, leest of hoort over het bestuur van de provincie Flevoland (zie hoofdstuk 2). Daarna kregen de respondenten *opnieuw* een vraag over de voorgenomen fusie, maar dan 'geholpen'. Dit hield in dat respondenten eerst meer uitleg over de argumenten van zowel voor- als tegenstanders werden voorgeschoteld, om een zo evenwichtig mogelijk beeld te schetsen van wat het in kan houden. Vervolgens werd nogmaals gevraagd of men voor of tegen de fusie zou zijn, er neutraal tegenover staat of er (nog) meer over zou willen weten alvorens een standpunt in te nemen.

Tabel 2 toont de verhoudingen op het moment dat er *nog géén inhoudelijke informatie* was gegeven – respondenten reageren op basis van hetgeen ze op dat moment weten/ ervaren/ voelen. Slechts 7% geeft aan vóór de fusie te zijn, een bijna zes keer zo grote groep burgers (40%) is tegenstander. Drie op de tien burgers (30%) staan neutraal tegenover de fusie. Nog eens 19% heeft behoefte aan meer informatie voor men een keuze kan of wil maken.

We zien enige verschillen tussen de zes gemeenten: van de burgers woonachtig in Almere is slechts 30% tegenstander, terwijl in Dronten, Zeewolde en de Noordoostpolder (ruim) de helft tegen is. In Urk is 40% tegenstander, maar is tevens een relatief groot percentage – 12% - voorstander.³

³ De percentages voorstanders en tegenstanders in Urk verschillen overigens niet significant van het gemiddelde van Flevoland.

2 | *Mening over de fusie **zonder** aanvullende informatie (cursief= statistisch significant t.o.v. gemiddelde)*

<i>'Welke van onderstaande opties geeft uw mening het beste weer?'</i>	Almere (n=1.009)	Lelystad (n=407)	Dronten (n=210)	Noordoost polder (n=239)	Zeewolde (n=109)	Urk (n=98)	Alle respondenten (n=2.072)
	%	%	%	%	%	%	%
Ik ben VOOR deze fusie	10	4	4	2	4	12	7
Ik ben TEGEN deze fusie	30	46	55	50	54	40	40
Ik sta er neutraal tegenover	31	34	20	31	19	22	30
Wil er eerst meer over weten	23	12	18	13	22	19	19
Weet niet	5	3	3	4	-	6	4

Bron: TNS NIPO, 2013

1.3 Na informatie: lichte, maar significante groei tegenstanders

Vervolgens werd (op gedoseerde wijze) onderstaande tekst voorgelegd aan de respondenten. Om elk mogelijk volgorde-effect te vermijden, kreeg (willekeurig) de helft van de steekproef eerst de vóór- en daarna de tegenargumenten, en vice versa.

Er wordt gesproken over een mogelijke fusie van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht in 2016.

VOORSTANDERS van deze fusie wijzen erop dat:

- * De fusie tot een slagvaardiger bestuur zal leiden, dat sneller besluiten kan nemen;
- * De taken van de provincie Flevoland (zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, economie, natuur en landschap, en cultureel erfgoed) voor een belangrijk deel over de grenzen van de provincie heen gaan, waarvoor deze fusie een oplossing is.
- * De nieuwe provincie beter kan lobbyen binnen de EU en in 'Den Haag' en dus meer voor de inwoners kan betekenen.
- * Het bestuur van de nieuwe provincie goedkoper wordt door minder bestuurders en ambtenaren.
- * De provincie Flevoland als provincie te weinig toegevoegde waarde heeft.
- * De afstand tussen provinciebestuur en de inwoners ook nu al groot is

TEGENSTANDERS van deze fusie wijzen erop dat:

- * De fusie tot een minder slagvaardig bestuur zal leiden, dat minder snel besluiten kan nemen;
- * Als bepaalde vraagstukken de grens van de provincie overschrijden, dan kan dit ook via samenwerking worden opgelost
- * De ambities van de provincie Flevoland binnen de EU en Den Haag beter wordt gehoord als 'unieke' provincie.
- * Het bestuur van de nieuwe provincie juist duurder wordt
- * De fusie ten koste gaat van de eigen identiteit;
- * De afstand tussen provinciebestuur en de inwoners groter zal worden.

De informatie doet de Flevolandse niet zeer sterk van mening veranderen: zowel het voor- als het tegenkamp groeit, maar die groei is mondjesmaat (voorstanders: van 7% naar 8%, tegenstanders: van 40% naar 46%). Kortom: het voor- en het tegenkamp groeit ongeveer conform de oorspronkelijke verhoudingen. De groei van het aandeel tegenstanders is echter statistisch significant.

Ook het neutrale kamp groeit iets (van 30% naar 32%). Nog eens 9% wil, ondanks de gegeven informatie, toch nog eerst meer over de plannen te weten komen, dit aandeel mensen is wel statistisch significant afgenomen. Ten slotte weet 5% het (nog steeds) niet.

De evenwichtige groei van zowel het voor- als het tegenkamp geldt bijvoorbeeld voor gemeenten als Almere, Lelystad en Noordoostpolder. In Dronten en Zeewolde neemt alleen het aandeel

tegenstanders toe. Op Urk zien we zelfs dat een enkele voorstander bij nader inzien zich toch tegen de fusie verklaart. Ook de tegenstanders blijven zeer trouw aan hun oorspronkelijke mening. Het aantal tegenstanders dat bij nader inzien vóór de fusie is, is eveneens op de vingers van een hand te tellen.

3 | *Mening over de fusie **na** aanvullende informatie (cursief= statistisch significant t.o.v. gemiddelde)*

	Almere (n=1009)	Lelystad (n=407)	Dronten (n=210)	Noordoost- polder (n=239)	Zeewolde (n=109)	Urk (n=98)	Alle respon- den- ten (n=2.072)
	%	%	%	%	%	%	%
Ik ben VOOR deze fusie	12	5	4	3	4	8	8
Ik ben TEGEN deze fusie	38	52	59	53	58	48	46
Ik sta er neutraal tegenover	35	33	27	31	24	28	32
Wil er eerst meer over weten	10	7	6	4	14	10	9
Weet niet	5	3	4	8	-	6	5

Bron: TNS NIPO, 2013

1.4 Argumenten van Flevolandse van 16 jaar en ouder

Nadat respondenten voor de tweede keer is gevraagd of men voor, tegen of neutraal ten opzichte van de fusie staat (of het nog niet weet), kregen zowel de voor- als de tegenstanders een open vraag voorgelegd waarin gevraagd werd om hun keuze te motiveren. De argumenten zijn vervolgens door TNS NIPO gecategoriseerd ('gecodeerd').

Flevolandse die *voorstander* van de fusie zijn, dragen hiervoor diverse redenen aan. Deze zijn echter terug te brengen tot enkele hoofdcategorieën, die grotendeels de aangedragen voorargumenten reflecteren: ⁴

- *Bezuinigen*. De helft (49%) van de voorstanders ziet een eventuele fusie als een succesvolle bezuinigingsoperatie: minder ambtenaren zorgen voor lagere kosten, en dat is weer goed voor de economie.
- *Snellere en slagvaardigere besluitvorming*. Dit argument wordt door circa een kwart (26%) van de voorstanders aangehaald.
- Eveneens een kwart (24%) is gevoelig voor het argument dat een Randstadprovincie *meer invloed/ macht in Europa en/ of Den Haag* zal hebben.
- Nog eens 16% vindt dat provincies in het algemeen, of Flevoland in het bijzonder *op zichzelf te klein* is om als autonoom bestuursorgaan te opereren.

⁴ Aangezien de absolute aantallen voorstanders op gemeentelijk niveau erg klein zijn, maken we bij dit overzicht geen uitsplitsing op gemeente.

- Een persoonlijk argument, dat niet in de mogelijke pro-argumenten werd aangedragen: een eventuele fusie is voor 5% van de voorstanders 'goed voor mij'.
- Eveneens 5% stelt dat beleidskwesties in veel gevallen *samenhangen en grensoverschrijdend* zijn. Nog eens 3% vindt *infrastructureel beleid* (bijvoorbeeld aangaande de aanleg van wegen en vliegverkeer) effectiever als het op een grotere schaal plaatsheeft.
- Tenslotte stelt 3% de Flevolandse identiteit ter discussie: *een verruiming van deze identiteit* zou weldadig zijn en wellicht tot een beter imago leiden.

4 | Meest genoemde argumenten **vóór** de fusie (basis: voorstanders van de fusie, n=172)

	Alle voorstanders (n=172)
<i>Argumenten vóór de fusie</i>	%
Bezuinigen/ minder ambtenaren	49
Sneller/ slagvaardiger	26
Meer invloed/ macht in Europa/ Den Haag	24
Flevoland op zichzelf te klein	16
Goed voor mij	5
Samenhang beleidskwesties	5
Verruiming identiteit/ imago	3
Meer mogelijkheden ruimtelijk beleid	3
Weet niet	4
Overig	11

Bron: TNS NIPO, 2013

Tegenstanders van de fusie zijn – zoals gezegd – veel talkrijker in aantal. Ook zij dragen veel redenen aan die zijn terug te brengen tot de aangedragen tegenargumenten.

Maar de contra-argumenten zijn pluriformer van aard. Zo reflecteert de mening van 3% van de tegenstanders een vorm van politiek cynisme: termen als 'Haagse politieke spelletjes', 'pluchezitters' en 'graaiers uit de staatsruif' vallen.

De twee voornaamste contra-argumenten hebben betrekking tot de regionale identiteit en belangen van Flevoland:

- *De Flevolandse identiteit is uniek.* Drie op de tien (29%) voorstanders voorzien dat een eventuele fusie een bedreiging vormt voor de – 'unieke' – Flevolandse identiteit. Vooral in Dronten, waar de binding met de provincie sowieso al hoger dan gemiddeld ligt (zie hoofdstuk 1), speelt dit argument een grote rol (40%).
- Daarnaast stelt nog eens een kwart (23%) dat de *belangen van Flevoland worden geschaad* in geval van een fusie – met name die van de Noordoostpolder en Almere. Velen vrezen voor 'misbruik' van de 'Flevolandse ruimte'.

Het derde genoemde argument betreft :

- De fusie is *geen echte besparing*, maar eerder *kapitaalvernietiging*, en zal hoge kosten met zich meebrengen (zoals wachtgeld en gebrek aan afstemming). Dit argument wordt door 20% spontaan genoemd.

Andere vaak genoemde argumenten:

- Na de fusie wordt de nieuwe provincie te *grootschalig en onoverzichtelijk* (door 17% genoemd). 'Groter is niet altijd beter', wordt veelal gezegd.
- *Minder slagvaardige, trage en logge besluitvorming* komt op de vijfde plaats van contra-argumenten (door 16% genoemd). Dit argument leeft in bovengemiddelde mate bij Almeerse tegenstanders (20%).
- *Een grotere afstand tussen bestuur en burger* is voor 11% een argument om tegen te zijn.
- *De combinatie van juist deze drie provincies* is voor 10% een tegenargument. 'Het verschil tussen agrarisch en voornamelijk stedelijk gebied is te groot', en 'ik fuseer liever met andere provincies', stellen deze mensen. Dit speelt in boven gemiddelde mate in de Noordoostpolder (23%).
- Ook populair in Noordoostpolder is het argument '*Wellicht Almere en Lelystad zo laten fuseren, maar niet de Noordoostpolder*'. In totaal noemt 3% van alle tegenstanders (en 17% van de tegenstanders in Noordoostpolder) dit argument.
- Het meer algemene '*Ik zie de voordelen van de fusie niet: laat het zoals het is, de fusie heeft meer nadelen dan voordelen*' is voor 10% een tegenargument. Dat geldt in bovengemiddelde mate voor Almeerders (14%)

'Europa' speelt een beduidend minder grote rol. Het geopolitieke tegenargument dat Flevoland '*beter als unieke provincie subsidies en aandacht in Brussel kan krijgen*' wordt door slechts 2% van de tegenstanders genoemd.

5 | Meest genoemde argumenten **tegen** de fusie (basis: voorstanders van de fusie, n=951, cursief= statistisch significant t.o.v. gemiddelde)

	Almere (n=379)	Lelystad (n=212)	Dronten (n=123)	Noordoost polder (n=126)	Zeewolde (n=63)	Urk (n=47)	Alle tegenstan- ders (n=951)
<i>Argumenten tegen de fusie</i>	%	%	%	%	%	%	%
Flevolandse identiteit is uniek	26	32	40	28	26	24	29
Belangen van Flevoland (m.n. Noordoostpolder en Almere) worden geschaad	23	18	24	28	25	19	23
Geen echte besparing: hoge kosten fusie	22	18	17	12	28	17	20
Na fusie te onoverzichtelijk	17	20	21	12	12	18	17
Trage/ logge besluitvorming	20	17	9	12	10	12	16
Grotere afstand tot bestuur	11	11	10	10	3	17	11
Verkeerde combinatie drie provincies (stedelijk/ landelijk)	7	7	11	23	16	11	10
Meer nadelen dan voordelen	14	10	9	3	4	9	10
Niet Noord-oostpolder in fusie betrekken	-	2	4	17	-	5	3
Haagse 'politieke spelletjes'	3	3	2	3	-	3	3
Voorkeur zelfbestuur	2	4	3	-	2	3	2
Dreigend verlies EU-subsidies	3	1	-	1	-	-	2
Te grote verschillen afdelingen	1	1	2	-	-	-	1
Flevoland nog volop in ontwikkeling	2	1	-	-	-	-	1
Weet niet	3	3	-	-	8	7	3
Overig	4	11	5	4	9	17	7

Bron: TNS NIPO, 2013

2 Een op drie volgt regelmatig nieuws over provinciebestuur

Een op de drie Flevolandse (31%) leest, hoort of ziet op zijn minst regelmatig wel eens iets over het provinciebestuur. Dat geldt in bovengemiddelde mate voor inwoners van Dronten (40%) en Lelystad (39%) en in beneden gemiddelde mate voor Almeerders (25%).

6 | Vooral Drontenaren en bewoners Lelystad volgen provincienieuws

	Almere (n=1.008)	Lelystad (n=407)	Dronten (n=210)	Noordoost- polder (n=239)	Zeewolde (n=109)	Urk (n=98)	Alle respon- den- ten (n=2.072)
<i>Leest, hoort of ziet wel eens iets over het provinciebestuur..</i>	%	%	%	%	%	%	%
Zeer vaak	3	6	5	2	4	4	4
Tamelijk vaak	22	33	35	30	26	29	27
Tamelijk weinig	51	42	43	48	48	40	48
Zeer weinig/ nooit	24	18	16	20	21	28	22

Bron: TNS NIPO, 2013

Sterk verband tussen volgen provincienieuws en mening over fusie

We zien een duidelijk verband tussen de mate waarin mensen nieuws over (het bestuur van) de provincie Flevoland lezen, zien of beluisteren en hun eerste ('spontane') houding jegens de fusie. Mensen die tamelijk vaak of zeer vaak provinciaal nieuws tot zich nemen, zijn veel uitgesprokener in hun oordeel dan mensen die dit tamelijk weinig of zeer weinig doen – en dat oordeel is doorgaans negatiever dan gemiddeld.

Van de respondenten die *zeer vaak* nieuws over het bestuur van de provincie Flevoland volgen, is 7% voorstander van een fusie en maar liefst 72% tegenstander. Van de tamelijk frequente nieuwsvolgers is 5% voorstander en 63% tegenstander. Ter vergelijking: van de mensen die zeer weinig of nooit nieuws over het provinciebestuur volgen, is 12% voorstander en 15% tegenstander. De rest staat neutraal tegenover de fusie (39%) of weet het (nog) niet. De verschillen in percentage tegenstanders tussen deze groepen zijn statistisch significant.⁵

7 | Mening over de fusie (zonder aanvullende informatie) – nieuwsvolgers provinciebestuur

Welke van onderstaande opties geeft uw mening het beste weer?	Leest/ hoort/ ziet zeer vaak iets (n=80)	Leest/ hoort/ ziet tamelijk vaak iets (n=561)	Leest/ hoort/ ziet tamelijk weinig iets (n=985)	Leest/ hoort/ ziet zeer weinig iets (n=446)	Alle respondenten (n=2.072)
	%	%	%	%	%
Ik ben VOOR deze fusie	7	5	6	12	7
Ik ben TEGEN deze fusie	72	63	36	15	40
Ik sta er neutraal tegenover	8	18	35	38	30
Wil er eerst meer over weten	13	13	21	23	19
Weet niet	-	1	2	13	4

Bron: TNS NIPO, 2013

⁵ Met 95% zekerheid is te zeggen dat het verschil tussen beide gemiddelden (40% en 46%) niet op toeval berust.

3 Binding en identiteit

3.1 Ruim helft voelt zich verbonden met Flevoland

Ruim de helft (57%) voelt zich verbonden met de provincie. We zien echter wel een duidelijke tweedeling tussen de verschillende gemeenten.

Inwoners van Dronten (73%), Zeewolde (69%) en Lelystad (61%) voelen zich duidelijk meer verbonden met de provincie Flevoland dan inwoners van de Noordoostpolder (54%), Almere (52%) en Urk (51%). In deze drie gemeenten geven ruim vier op de tien mensen ook aan niet zo sterk, of helemaal niet verbonden te zijn met Flevoland.

8 | Vooral in Dronten, Zeewolde en Lelystad sterke verbondenheid met provincie (*cursief= statistisch significant t.o.v. gemiddelde*)

	Almere (n=1.009)	Lelystad (n=407)	Dronten (n=210)	Noordoost polder (n=239)	Zeewolde (n=109)	Urk (n=98)	Alle respon- den- ten (n=2.072)
<i>Voel me met de provincie..</i>	%	%	%	%	%	%	%
Zeer sterk verbonden	13	25	31	13	20	23	18
Tamelijk sterk verbonden	39	36	42	41	49	28	39
Niet zo sterk verbonden	34	28	19	34	25	32	31
Helemaal niet verbonden	11	9	5	11	2	10	9
Weet niet	3	3	3	0	3	6	3

Bron: TNS NIPO, 2013

3.2 Twee op drie: provincie heeft (sterke) eigen identiteit

Eenzelfde patroon zien we als het op de identiteit van Flevoland aankomt.⁶ Twee op de drie Flevolandse vinden dat de provincie een eigen identiteit heeft (64%). Opnieuw zien we dat deze overtuiging het sterkst leeft in Dronten en Zeewolde (respectievelijk 81% en 76% vindt dat de provincie een sterke eigen identiteit heeft), gevolgd door inwoners van Lelystad (65%). In Almere (60%), de Noordoostpolder (58%) en Urk (56%) liggen deze percentages lager. Op Urk is een relatief grote groep - 12% - ervan overtuigd dat Flevoland niet zo'n sterke, of een zeer zwakke identiteit heeft.

9 | Vooral in Dronten en Zeewolde overtuiging over eigen identiteit Flevoland

	Almere (n=1.009)	Lelystad (n=407)	Dronten (n=210)	Noordoost polder (n=239)	Zeewolde (n=109)	Urk (n=98)	Alle respon- den- ten (n=2.072)
<i>De provincie Flevoland heeft een..</i>	%	%	%	%	%	%	%
Zeer sterke eigen identiteit	15	24	33	13	20	21	19
Tamelijk sterke eigen identiteit	45	41	48	45	55	35	45
Niet zo'n eigen sterke identiteit	24	22	13	25	22	28	23
Zeer zwakke eigen identiteit	6	6	3	3	1	12	6
Weet niet	10	7	3	14	1	4	8

Bron: TNS NIPO, 2013

⁶ De correlatie tussen beide vragen is vrij sterk: 97% van de mensen die zich zeer verbonden voelen met Flevoland vindt dat de provincie een sterke eigen identiteit heeft, terwijl driekwart van de mensen die zich helemaal *niet* met Flevoland verbonden voelen meent dat de provincie een zwakke eigen identiteit heeft.

Bijlage 1 Vragenlijst

De volgende vragen gaan over uw leefomgeving en identiteit.

Q1 | Bekend met fusie

SingleCoded

Er wordt gesproken over een mogelijke fusie van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht in 2016. Wist u dat?

- 1 Ja
- 2 Nee

Q2 | Voor of tegen fusie (eerste reactie)

SingleCoded

Welke van onderstaande opties geeft uw mening over een fusie van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht het beste weer?

- 1 Ik ben VOOR deze fusie
- 2 Ik ben TEGEN deze fusie
- 3 Ik sta er neutraal tegenover
- 4 Ik wil er eerst meer over weten
- 5 Weet niet

NOT BACK

Q3|

SingleCoded

In welke mate voelt u zich verbonden met Flevoland?

- 1 Ik voel me zeer sterk verbonden met Flevoland
- 2 Ik voel me tamelijk sterk verbonden met Flevoland
- 3 Ik voel me niet zo sterk verbonden met Flevoland
- 4 Ik voel me helemaal niet verbonden met Flevoland
- 5 Weet niet/ geen mening

Q4|

SingleCoded

Vindt u dat de provincie Flevoland een eigen identiteit heeft?

- 1 Een zeer sterke eigen identiteit
- 2 Een tamelijk sterke eigen identiteit
- 3 Een tamelijk zwakke eigen identiteit
- 4 Een zeer zwakke/ helemaal geen eigen identiteit
- 5 weet niet/ geen mening

Q5 | Provinciebestuur

SingleCoded

In welke mate leest, hoort, of ziet u wel eens iets over het bestuur van de provincie Flevoland?

- 1 Zeer vaak
- 2 Tamelijk vaak
- 3 Tamelijk weinig
- 4 Zeer weinig/ nooit

NOT BACK

Er wordt gesproken over een mogelijke fusie van de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht in 2016..

(tekst over voorstanders en tegenstanders in wisselende volgorde presenteren, om volgorde-effect te voorkomen)

VOORSTANDERS van deze fusie wijzen erop dat:

- * De fusie tot een slagvaardiger bestuur zal leiden, dat sneller besluiten kan nemen;
- * De taken van de provincie Flevoland (zoals ruimtelijke ordening, mobiliteit, economie, natuur en landschap, en cultureel erfgoed) voor een belangrijk deel over de grenzen van de provincie heen gaan, waarvoor deze fusie een oplossing is.
- * De nieuwe provincie beter kan lobbyen binnen de EU en in 'Den Haag' en dus meer voor de inwoners kan betekenen.
- * Het bestuur van de nieuwe provincie goedkoper wordt door minder bestuurders en ambtenaren.
- * De provincie Flevoland als provincie te weinig toegevoegde waarde heeft.
- * De afstand tussen provinciebestuur en de inwoners ook nu al groot is

TEGENSTANDERS van deze fusie wijzen erop dat:

- * De fusie tot een minder slagvaardig bestuur zal leiden, dat minder snel besluiten kan nemen;
- * Als bepaalde vraagstukken de grens van de provincie overschrijden, dan kan dit ook via samenwerking worden opgelost
- * De ambities van de provincie Flevoland binnen de EU en Den Haag beter wordt gehoord als 'unieke' provincie.
- * Het bestuur van de nieuwe provincie juist duurder wordt
- * De fusie ten koste gaat van de eigen identiteit;
- * De afstand tussen provinciebestuur en de inwoners groter zal worden.

Q6 | Voor of tegen fusie (na informatie)

SingleCoded

Nu u meer informatie heeft gekregen: welke van onderstaande opties geeft uw mening over deze fusie het best weer?

- 1 Ik ben VOOR deze fusie
- 2 Ik ben TEGEN deze fusie
- 3 Ik sta er neutraal tegenover
- 4 Ik wil er eerst nog meer over weten
- 5 Weet niet

NOT BACK

ASK ONLY IF Q6=1

Q7 | Waarom voor?

Open

Wat is de belangrijkste reden voor u om VOOR de fusie van Flevoland, Noord-Holland en Utrecht te zijn?

ASK ONLY IF Q6=2

Q8 | Waarom tegen?

Open

Wat is de belangrijkste reden voor u om TEGEN de fusie van Flevoland, Noord-Holland en Utrecht te zijn?

Q9 | Overig

Open

Wilt u tot slot nog iets kwijt over dit onderwerp?

- Geen opmerkingen